

De impact van corruptie op de effectiviteit van economische sancties in doelstaten.

Scriptie Internationale Betrekkingen, Faculteit der Sociale Wetenschappen, Universiteit Leiden.

Mees Vlasveld

9 juni 2016

Prof. dr. G.A. Irwin

Aantal woorden: 6144

1. Inleiding

Zichtbaar en onzichtbaar, het is overal: in het bedrijfsleven, bij overheden en binnen internationale organisaties. Het vormt een bedreiging voor de internationale economische betrekkingen en de internationale gemeenschap. Het is een fenomeen dat niet genegeerd kan worden en voornamelijk terug te vinden is in opkomende markten. Het probleem dat hier beschreven wordt is corruptie.

Maar liefst 68 procent van de landen wereldwijd heeft een problematisch corruptieniveau. Van de 168 landen waarvan de score bekend is, scoren er 114 lager dan 50 op de schaal van Transparency International (2016). De helft van deze laag scorende landen behoort tot de G20. Volgens Transparency International (2016) is er op de hele wereld geen enkel land dat helemaal vrij van corruptie is. Transparency International is de internationale maatschappelijke organisatie die het mondiale gevecht tegen corruptie leidt.

Uit onderzoek (Drezner, 2014) is gebleken dat corrupte landen vaak hebben geleden onder economische sancties. Zo waren acht van de tien meest corrupte landen ter wereld, volgens de schaal van Transparency International (2013), zelf slachtoffer van handelssancties in de jaren '90 of grensden aan een land dat slachtoffer was van handelssancties. De aangrenzende landen zijn van belang omdat corruptie zich verspreidt over de buurlanden (Andreas, 2005). Deze corruptie faciliteert vervolgens de mogelijkheid om sancties te ontwijken (Figuerola, 2015). Dit wekt de vraag op of deze corruptie tot minder effectieve sancties leidt. De vraagstelling luidt dan ook: Leidt een hoger corruptieniveau in doelstaten tot minder effectieve economische sancties?

Economische sancties zoals import- en exportverboden, wapenembargo's en bevroering van tegoeden, zijn belangrijke economische gereedschappen om vrede en internationale veiligheid te behouden. Ook vormen ze een goed intermediair tussen diplomatie en militaire actie (Figuerola, 2015; Hufbauer, Schott, Elliot & Oegg (HSE), 2007; Ioan, 2015). Sancties zijn dus economische maatregelen gericht op politieke doeleinden. Ondanks dat sommige wetenschappelijke onderzoeken stellen dat sancties niet effectief zijn, zullen ze een belangrijke rol blijven spelen binnen de internationale betrekkingen (Hufbauer, 2014). De vraag

over de effectiviteit van sancties is dan ook een belangrijk onderwerp in de hedendaagse literatuur.

Het doel van deze scriptie is om te onderzoeken of corruptie één van de factoren is die de effectiviteit van economische sancties beïnvloedt. Want hoe meer er bekend is over de factoren die de effectiviteit van economische sancties beïnvloeden, hoe effectiever economische sancties gebruikt kunnen worden.

2. Theoretisch kader

Er worden in de literatuur verschillende definities gebruikt van economische sancties. Volgens Pape (1997) zijn economische sancties: “Economische maatregelen die trachten de totale economische welvaart van een doelstaat te verlagen door het verminderen van de internationale handel zodat de regering van de doelstaat gedwongen wordt om zijn politieke gedrag te veranderen.”. Volgens HSE (2007) zijn economische sancties: “Door de overheid geïnspireerde doelbewuste terugtrekking, of dreiging van terugtrekking, van de gebruikelijke handel of financiële betrekkingen.”. Threat and Imposition of Sanctions (TIES) (2013) definieert economische sancties als: “Acties die één of meerdere landen ondernemen om de economische betrekkingen met een doelstaat te beperken of te beëindigen, met als doel het betreffende land over te halen om een of meer aspecten van het beleid te wijzigen.”.

2.1 De relatie tussen sancties en corruptie

Over economische sancties en corruptie is individueel veel onderzoek gedaan. De literatuur over de relatie tussen deze twee blijft echter schaars. Economische sancties en corruptie hebben op twee verschillende manieren invloed op elkaar. Ten eerste leiden economische sancties in een doelstaat tot meer corruptie in deze staat (Drezner, 2015; Ioan, 2015; Kamali, Mashayekh & Jandaghi, 2016; Lektzian & Souva, 2007). Deze corruptie faciliteert vervolgens achterdeuren waardoor de mogelijkheid gecreëerd wordt om sancties te ontwijken. Deze achterdeuren zorgen daardoor voor minder effectieve economische sancties (Figuerola, 2015). Hieruit is af te leiden dat corruptie tot minder effectieve sancties leidt.

Economische sancties zorgen voor meer corruptie in een land. Zo kunnen

sancties onbedoeld bijdragen aan het criminaliseren van de rechtsstaat, de economie en de burgermaatschappij in de doelstaat. Dit komt doordat economische sancties de normale marktactiviteit onderdrukken. Hierdoor worden zowel ondernemers in de particuliere sector als ambtenaren in de publieke sector aangespoord om het criminele pad in te slaan omdat daar meer winst te behalen is (Drezner, 2015). De directe corrumperende effecten van economische sancties zijn activiteiten die het winstoogmerk voor eigenbelang ondersteunen zoals smokkel en omkoping. Door deze gevolgen ontstaat er een verminderde concurrentiepositie voor de doelstaat en een opkomst van nieuwe economische elites. Een gebrek aan concurrentievermogen leidt vervolgens tot een verhoging van corruptie (Kamali et al., 2016). De nieuwe economische elites kunnen profiteren van de nieuwe situatie doordat de handelsrestricties, als gevolg van economische sancties, een platform voor corruptie creëren. Ook proberen gesanctioneerde overheden aan de macht te blijven door smokkelen aan te moedigen en binnenlandse contracten te verlenen. Het leidt dus tot profiteergedrag dat winsten realiseert voor de nieuwe economische elite (Lektzian & Souva, 2007). Landen die economische sancties hebben ondergaan zijn dus meer corrupt dan niet-gesanctioneerde landen.

Daarnaast moedigen sancties de oprichting van internationaal georganiseerde misdaad en transnationale smokkelnetwerken aan. Sancties verzwakken dus niet alleen de rechtsstaat van de doelstaat maar ook de rechtsstaat van de buurlanden en toezichhoudende organisaties. De corruptie die hierdoor ontstaat, houdt lang aan nadat de sancties zijn opgeheven (Andreas, 2005). Dit is te zien aan het eerder genoemde feit dat acht van de tien meest corrupte landen van de wereld, volgens de Corruption Perceptions Index van 2013, slachtoffer van handelssancties waren in de jaren '90, of aan deze landen grensden (Drezner, 2014).

Verder worden economische sancties door doelstaten gepercipieerd als een bedreiging voor hun voortbestaan. Door deze bedreiging worden leiders aangespoord om de staat meer te censureren en de media te onderdrukken. Hierdoor ontstaat er ruimte voor corruptie in een land wat kan leiden tot een groep van corrupte leiders. Omdat het zelfvertrouwen van buitenlandse

investeerdere verdwijnt in een staat met corrupte leiders, zal er een vicieuze cirkel van corruptie ontstaan. Want een gesloten economie met weinig buitenlandse investeerders zorgt voor een gebrek aan de internationale normen en waarden (Ioan, 2015).

Uit deze onderzoeken komt naar voren dat economische sancties kunnen leiden tot meer corruptie in een land. Economische sancties leiden namelijk tot activiteiten die het winst oogmerk voor eigenbelang ondersteunen zoals smokkel en omkoping. Ook vormen ze een bedreiging voor het voortbestaan van een doelstaat waardoor deze aangespoord wordt de staat meer te censureren en de media te onderdrukken. Hierdoor dragen ze bij aan corruptie op nationaal gebied dat zich op den duur verspreid op internationaal gebied. Deze relatie is relevant voor dit onderzoek omdat het duidelijk laat zien dat er een relatie bestaat tussen corruptie en economische sancties.

Een doelstaat met veel corruptie leidt tot een minder effectieve uitkomst van sancties. Dit is het geval omdat corruptie achterdeuren faciliteert die het mogelijk maken om sancties te ontwijken. De participatie van multinationals speelt hierin een grote rol. De mate van corruptie in een land bepaalt namelijk of multinationals zich aan de regels van sancties houden of niet. In een land met weinig corruptie opereren multinationals in een markt met vrije stroom van informatie. In een vrije markt is het voor de zender makkelijker om te beoordelen hoe de sancties worden geïmplementeerd en wat de behaalde winsten zijn. Als sancties worden getroffen tegen een land met weinig corruptie, dan zou de zender relatief snelle en sterke resultaten van de sancties moeten zien. In een land met veel corruptie hebben multinationals veel achterdeuren om sancties onopgemerkt te ontwijken. Als sancties worden opgelegd bij een land met veel corruptie zullen deze resultaten dus ook langzamer en minder sterk zijn. Zenders moeten dus nauwkeurig kijken naar de mate van corruptie in doelstaten en daar een eigen sanctieregime voor ontwerpen (Figuerola, 2015).

Deze analytische discussie biedt twee redenen om te verwachten dat er een relatie bestaat tussen corruptie in de doelstaat en de effectiviteit van economische sancties. De hypothese stelt dan ook dat de uitkomst van economische sancties minder effectief is als de doelstaat lijdt aan corruptie.

2.2 Verklarende factoren

In de literatuur worden meerdere factoren genoemd die invloed hebben op de effectiviteit van economische sancties. HSE (2007) hebben de volgende factoren onderzocht die de effectiviteit van sancties beïnvloeden. Aan de politieke kant onderzoeken ze (i) beleidsmaatregelen van bondgenoten, (ii) internationale samenwerking, (iii) internationale bijstand aan het land van bestemming, (iv) betrekkingen tussen zender en doelstaten vóór de ingestelde sancties en (v) het type regime van de doelstaat. Aan de economische kant onderzoeken ze (I) de gemiddelde kosten van sancties voor de doelstaat, (II) de grootte van de doelstaat, (III) de handelsbanden tussen de landen, (IV) de economische gezondheid van de doelstaat, (V) de politieke stabiliteit in de doelstaat en (VI) het type sanctie. Hier zijn gaandeweg de discussie bij gekomen: de kosten voor de zender (Pape, 1998) en of er sprake is van een ‘Sanction Buster’ (Early, 2011). Van deze factoren zijn er voor dit onderzoek een aantal van specifiek belang omdat ze samenhangen met corruptie.

De kosten voor de doelstaat. Sancties zijn bedoeld om een doelstaat economisch te raken of om een geloofwaardige dreiging te zijn, zodat de doelstaat gedwongen wordt om haar beleid te wijzigen. Als sancties geen kosten opleggen, of als de dreiging niet geloofwaardig is, dan zullen de economische maatregelen weinig kans van slagen hebben om het gedrag van de doelstaat te veranderen. De daadwerkelijke of dreigende economische kosten voor de doelstaat, helpen bij het bepalen van het succes of het falen van economische sancties. Zenders moeten dus de kosten van economische sancties voor de doelstaat maximaliseren (HSE, 2007). De kosten voor de doelstaat zijn relevant voor dit onderzoek omdat hogere kosten leiden tot meer ontwijking van sancties via de achterdeuren die zijn gefaciliteerd door corruptie.

De economische en politieke situatie van de doelstaat. Economische sancties hebben meer kans van slagen in een zwakke doelstaat (HSE, 2007). Zwakke staten worden eerder gedestabiliseerd door sancties dan sterke staten. Sterke staten zijn beter in staat weerstand te bieden tegen de kosten die sancties opleggen aan hun economieën (Dashti-Gibson, Davis & Radcliff, 1997). Dit is relevant voor dit onderzoek omdat er in een zwakke doelstaat meer sprake is van

corruptie (Transparency International, 2016).

Het type regime van de doelstaat. Democratische regimes zijn gevoeliger voor economische druk dan autocratieën, en dan vooral tegen grote, sterke, stabiele en vijandige autocratieën. Autocraten kunnen ervoor zorgen dat de schade toegebracht door economische sancties zullen worden geconcentreerd op de machteloze delen van de maatschappij (Hufbauer, 2014). Er moet goed gekeken worden naar het type regime van de doelstaat want verschillende types van sancties zijn effectief tegen verschillende soorten regimes. Het type regime is relevant voor dit onderzoek omdat het een belangrijke indicator is voor het corruptieniveau in een land. Er zijn meerdere onderzoeken (Treisman, 2002; Goel & Nelson, 2005) die aangetoond hebben dat er negatieve correlaties bestaan tussen democratie en corruptie. Een van deze correlaties is dat lange termijn blootstelling aan democratie nodig is om het nationale corruptieniveau te verlagen (Treisman, 2002). Dit sluit aan bij de negatieve correlatie tussen corruptie en burgerlijke vrijheden (Goel & Nelson, 2005).

De kosten voor de zender. Economische sancties zorgen ook voor kosten voor de zender. Deze kosten tonen de vastberadenheid aan van de zender. De kosten van de sancties voor binnenlandse bedrijven van de zender moeten geminimaliseerd worden want deze zorgen voor binnenlandse oppositie tegen sancties. Als hier geen rekening mee gehouden wordt dan zal de publieke steun voor het sanctiebeleid snel verdwijnen, wat leidt tot een kleinere kans van slagen van economische sancties. De kosten voor de zender moeten dus goed afgewogen worden met de baten die sancties opleveren (HSE, 2007). Pape (1998) stelt dat hogere kosten voor de zender leiden tot een verhoogde kans dat de zender uitwijkt naar militaire kracht, wat een ongewenste uitkomst is. Dit is relevant voor dit onderzoek omdat er zonder publieke steun eerder gebruik gemaakt zal worden van de door corruptie gefaciliteerde achterdeuren.

Of de sancties uni- of multilateraal opgelegd worden. Een grote coalitie van afzenders leidt niet per definitie tot een grotere kans van slagen. Samenwerking is over het algemeen alleen nodig als de doelstelling van de economische sanctie moeilijk haalbaar is. Voor bescheiden doelen is samenwerking niet nodig want er geldt: hoe meer landen de sancties (en hoe langer) moeten implementeren, hoe

lastiger het wordt om de coalitie effectief te houden (HSE, 2007). Uni- of multilaterale oplegging is relevant voor dit onderzoek omdat er bij multilaterale sancties minder achterdeuren gefaciliteerd worden door corruptie. Ook kunnen er minder transnationale smokkelnetwerken tot stand komen omdat er weinig gegadigden zijn voor *side deals*.

Of er een internationale institutie bij betrokken is. De dreiging van sancties wordt geloofwaardiger als er een internationale institutie bij betrokken is. Door de internationale institutie verliest elke afzender namelijk zijn mogelijkheid om een side deal te sluiten (Bapat, 2009). Ook leidt de aanwezigheid van een internationale institutie er toe dat economische sancties beter gecoördineerd worden (Drury, 1998). Net als bij multilaterale oplegging is er door de betrokkenheid van een internationale institutie minder ruimte voor achterdeuren en voor transnationale smokkelnetwerken. Ook zijn internationale instituties zelf kwetsbaar voor corruptie. Dit komt door slechte handhaving van regels met betrekking tot financieel toezicht, transparantie en ethiek (Transparency International, 2014).

Of er sprake is van 'Black Knights', ook wel 'Sanctions Busters' genoemd. 'Sanctions Busters' zijn handelspartners die, tot op zekere hoogte, de effectiviteit van economische sancties ondermijnen (HSE, 2007). Deze ondermijning kan gebaseerd zijn op onderliggende problemen achter sancties of op bestaande diplomatieke spanningen. Eén 'Sanctions Buster' zorgt er niet voor dat economische sancties falen. Maar in combinatie met commercieel-gemotiveerde 'Sanctions Busters' hebben ze een krachtige negatieve invloed op de mate van succes (Early, 2015). 'Sanctions Busters' creëren, net als corruptie, achterdeuren waardoor economische sancties ontweken kunnen worden.

3. Methodologie

Dit onderzoek gaat kijken op welke manier corruptie de effectiviteit van economische sancties beïnvloedt. De effectiviteit van sancties is de afhankelijke variabele. Het corruptieniveau, de kosten voor de doelstaat, het type regime van de doelstaat en of er een internationale institutie bij betrokken is zijn de onafhankelijke variabelen.

3.1 TIES dataset

Bij dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van de *Threat and Imposition of Sanctions* (TIES) dataset van Morgan, Bapat & Kobayashi (2014). Deze dataset bevat 1422 gevallen van dreigingen en opleggingen van sancties in de periode 1945-2005. Er zijn een aantal redenen waarom er gekozen is voor de TIES dataset.

De TIES dataset loopt tot 2005 in tegenstelling tot de HSE dataset die tot 2000 loopt. Daarnaast zijn de scores van Transparency International pas sinds 1995 beschikbaar. Door de TIES dataset te gebruiken zijn er dus meer bruikbare gevallen. De gebruikte gevallen lopen van 1995 tot 2005. De gevallen waarbij de economische sancties voor 1995 zijn begonnen en in 1995 nog steeds van kracht waren worden niet meegenomen in het onderzoek. Dit vanwege het feit dat het effect van de beginfase niet meegenomen kan worden.

Recente theoretische ontwikkelingen stellen dat er selectiebias heeft plaatsgevonden in de HSE dataset. Dit kan worden toegeschreven aan het feit dat er alleen gekeken wordt naar opgelegde sancties en niet naar de dreiging ervan. Veel recente theorieën suggereren dat de dreiging alleen al een belangrijk onderdeel is van de effectiviteit van sancties (Eaton & Engers, 1992). In een aantal gevallen zijn er doelstaten geweest die alleen al door de dreiging van economische sancties instemden met een gedragsverandering. In deze gevallen is er effectief gebruik gemaakt van economische sancties door ermee te dreigen. Daarom is het belangrijk deze dreigingsgevallen ook mee te nemen.

Daarop inhakend is er nog een reden om de dreiging van sancties mee te nemen. Internationale instituties slagen er over het algemeen beter in om sancties effectief te laten zijn. Dit komt doordat zij in staat zijn hogere kosten te creëren voor de doelstaat. Doelstaten zijn hiervan op de hoogte en zullen daardoor eerder instemmen met een dreigement van een internationale institutie. Het gevolg hiervan is dat er wel effectief gebruik gemaakt is van sancties door er mee te dreigen, maar dat dit niet wordt meegenomen in het onderzoek. Daarnaast zal de groep die overblijft minder snel buigen voor economische sancties. Dit zijn de landen die wisten dat er hoge kosten aan verbonden waren maar er toch voor kozen om geen gedragsverandering door te

voeren. Als men naar deze groep kijkt, dan wordt er vals geconcludeerd dat er een zwakke relatie is tussen inmenging van een internationale institutie en het succes van sancties. Dit geeft een vertekend beeld van de realiteit (Morgan et al., 2013).

3.2 Operationalisatie ‘effectiviteit van sancties’

De doelstaat ervaart negatief nut als gevolg van economische sancties. De resulterende kosten, of de angst voor deze kosten, zorgen ervoor dat staten hun gedrag zullen matigen in de richting van de zender(s). Het wordt algemeen aangenomen dat de voornaamste determinant van een succesvolle sanctie de omvang van dit negatieve nut is. Dit negatieve nut wordt beïnvloed door het vermogen of de bereidheid van de zender om kosten op te leggen aan de doelstaat en de capaciteit van de doelstaat om deze kosten te dragen of te ontwijken (Dashti-Gibson et al., 1997).

In de TIES dataset wordt de variabele die de uitkomst van sancties weergeeft gebruikt om de effectiviteit van sancties weer te geven. In TIES is deze variabele onderverdeeld in tien categorieën. De eerste vijf categorieën houden de uitkomst van sancties in waarbij er alleen maar gedreigd is met sancties. Categorie zes tot en met tien houden de uitkomst van sancties in waarbij er daadwerkelijk sancties opgelegd zijn. De uitkomsten van sancties lopen uiteen van totale overgave van de zender, tot een door onderhandelingen bereikte oplossing, tot totale overgave van de doelstaat. TIES geeft ook aan of een doelstaat of zender een partiële concessie doet, oftewel, een gedeeltelijke overgave.

HSE (2007) stelt dat een sanctie succesvol is als er “Een bescheiden bijdrage geleverd wordt aan het beoogde doel van de zender(s) en dat het doel daarmee gedeeltelijk bereikt wordt.” Met deze definitie worden sancties succesvol beschouwd zolang de zender ervoor zorgt dat de doelstaat zijn gedrag gedeeltelijk aanpast of als er door onderhandelingen een bereikte oplossing uit volgt. Consistent met HSE wordt in dit onderzoek een sanctie als succesvol gezien als de doelstaat zich gedeeltelijk overgeeft, volledig overgeeft of er door onderhandelingen een oplossing bereikt wordt. Daartegenover wordt een sanctie

als niet succesvol gezien als de zender zich overgeeft of gevallen van sancties die mislukken (Morgan et al., 2009).

Waardes 1&6 stellen dat de doelstaat instemt met een aantal eisen van de zender en past alleen dit gedrag aan. Het offensieve gedrag stopt niet helemaal. De waardes 2&7 stellen dat de doelstaat instemt met alle eisen van de zender en past zijn gehele gedrag aan. Ten slotte stellen de waardes 5&10 dat de doelstaat met een aantal eisen van de zender instemt in ruil voor acties van de zender. Omdat er is voldaan aan een aantal of aan alle eisen, worden deze waardes gezien als succesvolle sancties. Waardes 3&8 stellen dat de doelstaat weigert om zijn gedrag te veranderen en waardes 4&9 stellen dat de doelstaat zijn gedrag niet verandert. Omdat de zender niks kan veranderen aan het gedrag van de doelstaat worden deze uitkomsten gezien als falende sancties:

1&6	->	Succes
2&7	->	Succes
3&8	->	Geen succes
4&9	->	Geen succes
5&10	->	Succes

3.3 Operationalisatie corruptie

Corruptie wordt gedefinieerd aan de hand van de definitie die Transparency International (2016) hanteert: “Corruptie is het misbruik van toevertrouwde macht voor persoonlijk gewin. Corruptie schaadt iedereen wiens leven, levensonderhoud of geluk afhankelijk is van de integriteit van mensen in een gezagspositie.”. Op basis van deze definitie impliceert corruptie verschillende vormen van macht die zorgt voor winst voor eigenbelang zoals omkoping, verduistering en smokkel (Kamali et al., 2016). Transparency International heeft bewust deze ruime definitie gekozen vanwege de vele gedaanten die corruptie aan kan nemen in verschillende landen en culturen. Corruptie zorgt voor uiteenlopende problemen maar het komt er steeds op neer dat één persoon of een aantal personen zichzelf verrijken ten koste van een groot aantal personen en daarmee de maatschappij (Transparency International, 2016).

Een maatstaf voor corruptie in de publieke sector is de op enquête

gebaseerde Corruption Perception Index van Transparency International. Deze Index geeft het corruptieniveau aan van de publieke sector, gepercipieerd door zakelijke elites en deskundigen in hun land. Met gepercipieerd corruptieniveau wordt dus de mate bedoeld waarin zakelijke elites en deskundigen corruptie ervaren van politici en publieke organisaties. Zij meten dit omdat ze beter inzicht willen geven in de verschillende niveaus van corruptie per land. De indices van Transparency International zijn, door hun methodologie en door de bronnen, betrouwbaar door de tijd heen en zijn in overeenstemming met soortgelijke corruptie indexen van andere organisaties (Treisman, 2000). De Corruption Perception Index rangschikt landen op een schaal van 0 (zeer corrupt) tot 100 (zeer schoon). Een hoge score betekent dus dat er in een land weinig corruptie is.

Het corruptieniveau is geoperationaliseerd door een nieuwe variabele aan te maken met de gepercipieerde corruptiescores van Transparency International. De waarden van 2015 zijn gebruikt omdat hiervan de meeste scores bekend zijn. Zo waren er in 1995, toen het onderzoek van Transparency International begon, maar van 41 landen scores bekend. In 2005 was dit getal opgelopen tot 158 landen. In 2015 was van 168 landen de score bekend. Tussen de doelstaten stond vijftig keer de Europese Unie. Dit leidde tot complicaties want de Europese Unie staat niet in de index van Transparency International. Deze waarde is als ‘system missing’ op gegeven. Een andere complicatie was dat er van een aantal staten geen score bekend was. Deze zijn ook als ‘system missing’ opgegeven.

3.4 Operationalisatie kosten voor de doelstaat

In de TIES dataset is er een variabele die aangeeft wat de geanticiperde economische kosten waren voor de doelstaat. Het doel van de variabele is om de kosten vast te stellen voor de doelstaat als gevolg van de opgelegde sancties, ongeacht of een monetair cijfer beschikbaar is of niet, en daarmee de verwachte impact van de opgelegde sancties te meten.

De variabele is opgebouwd uit de waarden één tot en met drie. Een één staat voor geringe kosten. Dit geldt voor de gevallen waarbij er geen bewijs bestaat dat de gezondheid van de economie van de doelstaat beïnvloed werd door de acties van de zender. Een twee staat voor grote kosten. Dit geldt voor de

gevallen waarbij er bewijs bestaat dat de opgelegde sancties significante macro-economische problemen met zich meebrachten voor de doelstaat. Het bewijs hiervoor bestaat uit abnormale veranderingen in de inflatie, stijgende werkloosheidscijfers of een drastische vermindering van de handelsrelaties. Een drie staat voor zware kosten. Dit geldt voor de gevallen waarbij de opgelegde sancties het vermogen hadden om de economie van de doelstaat plat te leggen. Het bewijs hiervoor bestaat uit meldingen dat de doelstaat niet meer in staat was om te voldoen aan de vraag naar essentiële benodigdheden zoals water, voedsel en elektriciteit. Ook een verhoogd sterftcijfer of het volledig verliezen van het vermogen om handel te drijven met het buitenland zijn bewijzen (Morgan et al., 2013).

3.5 Operationalisatie type regime van de doelstaat

HSE (2007) gebruikte drie categorieën van regimes. Hier is voor gekozen omdat er geen duidelijke scheidslijn is tussen democratische en autocratische regimes. Een autocratisch regime wil zeggen dat één persoon ongelimiteerde macht heeft. Omdat de meeste regimes democratische en autoritaire karakteristieken hebben, is er door Gurr & Jaeger (1995) een samenvattende maatstaf ontwikkeld. Deze maatstaf voor institutionele karakteristieken van politieke regimes komt tot stand door de autocratiescore van een staat af te trekken van de democratiescore. Het resultaat is een 21-puntsschaal die loopt van -10 waarbij staten puur autocratisch zijn tot +10 waarbij staten puur democratisch zijn. Deze variabele wordt in dit onderzoek net als in het onderzoek van Hufbauer et al. (2007) gecodeerd naar een variabele met drie waarden. -10 tot -5 vallen onder autocratieën (1), -5 tot +5 vallen onder anocratieën (2) en de waarden +6 tot en met +10 vallen onder democratieën (3).

3.6 Operationalisatie betrokkenheid institutie

Deze variabele neemt de waarde 1 aan als sancties opgelegd zijn door een internationale institutie. Om te bepalen of dit het geval is, moet er bewijs zijn dat een internationale institutie een voorstel voor de oplegging van sancties heeft overwogen of heeft uitgevoerd. Dit voorstel hoeft niet al uitgevoerd te zijn. Wel moet ten minste één lid van de institutie dreigen met sancties van de gehele

institutie tegen de doelstaat. De bedreiging moet specifiek worden genoemd om in aanmerking te komen. Bedreigingen van de leiders van een internationale institutie worden gezien als bedreigingen van de gehele institutie. Formele allianties worden ook gezien als internationale instituties (Morgan et al., 2013).

4. Analyse & Resultaten

4.1 Vergelijking van gemiddeldes

Nu de effectiviteit van economische sancties is opgedeeld in de twee uitkomsten 'Succes' en 'Geen succes', kan het vergeleken worden met het gemiddelde corruptieniveau in de landen die onderworpen waren aan economische sancties. Een hoog corruptiecijfer betekent dat er in een land weinig corruptie is. In onderstaande tabel worden de gemiddelde corruptieniveaus gegeven per uitkomst.

Tabel 1. Vergelijking van de gemiddelde corruptieniveaus.

economische sancties	gemiddeld corruptieniveau	Aantal gevallen
Succes	45	156
Geen succes	49	140
Totaal	47	296

Het gemiddelde corruptiecijfer is iets lager bij succesvolle economische sancties. Er is dus meer corruptie in de landen waar sancties succesvol waren. Dit is tegenstrijdig met de hypothese die stelt dat corruptie in de doelstaat juist de effectiviteit van economische sancties in de weg staat. Er werd verwacht dat sancties tegen landen met minder corruptie effectiever zouden zijn.

4.2 Bivariate analyses

Met een bivariate analyse wordt er gekeken naar hoe de waarden van twee variabelen op elkaar lijken. Het geeft aan wat de lineaire relatie is tussen variabelen. Dit noemt men de correlatie. De correlaties tussen de effectiviteit van

sancties met de onafhankelijke variabelen vormen de basis om het verband weer te geven. De onafhankelijke variabelen die meegenomen worden zijn het gepercipieerde corruptieniveau, de kosten voor de doelstaat, of sancties worden opgelegd door een institutie en het type regime van de doelstaat. Deze volgorde is tot stand gekomen op basis van importantie.

4.2.1 Correlatie tussen het gepercipieerde corruptieniveau in de doelstaat en de effectiviteit van sancties.

De mate van corruptie in de doelstaat is uitgedrukt in het gepercipieerde corruptieniveau. De correlatie tussen het gepercipieerde corruptieniveau in de doelstaat en de effectiviteit van sancties is $-0,085$. Hier is nauwelijks sprake van een negatieve correlatie. In de analyse zijn er 296 gevallen meegenomen. De uitkomst is dat er geen significant verband is tussen het gepercipieerde corruptieniveau in de doelstaat en de effectiviteit van sancties ($0,145 > 0,05$). Het gepercipieerde corruptieniveau in de doelstaat heeft dus geen significante invloed op de effectiviteit van economische sancties.

4.2.2 Correlatie tussen de kosten voor de doelstaat en de effectiviteit van sancties.

De correlatie tussen de kosten voor de doelstaat en de effectiviteit van sancties is $0,133$. Hier is sprake van een lage positieve correlatie. Omdat niet van alle doelstaten de geleden kosten bekend zijn is het aantal gevallen meer dan gehalveerd naar 133. De uitkomst van de analyse is dat er geen significant verband bestaat tussen de kosten voor de doelstaat en de effectiviteit van sancties ($0,126 > 0,05$). De kosten die de doelstaat geleden heeft als gevolg van de economische sancties heeft dus geen significante invloed op de effectiviteit van economische sancties.

4.2.3 Correlatie tussen het type regime in de doelstaat en de effectiviteit van sancties.

Het type regime van de doelstaat is uitgedrukt op een 21-puntsschaal en wordt de democratie score genoemd. De democratie score heeft een correlatie met de effectiviteit van economische sancties van 0,092. Hier is nauwelijks sprake van een correlatie. In de analyse zijn er 285 gevallen meegenomen. De uitkomst van de analyse is dat er geen significant verband is tussen de democratie score en de effectiviteit van sancties ($0,121 > 0,05$). Het type regime dat in de doelstaat gehandhaafd wordt heeft dus geen significante invloed op de effectiviteit van economische sancties.

4.2.4 Correlatie tussen de oplegging door een institutie en de effectiviteit van sancties.

De correlatie tussen de oplegging door een institutie en de effectiviteit van sancties is 0,211. Dit is een lage positieve correlatie. In de analyse zijn er 291 gevallen meegenomen. De uitkomst is dat er duidelijk sprake is van een significant verband tussen de oplegging door een institutie en de effectiviteit van sancties ($0,000 < 0,05$). De oplegging van sancties door een institutie heeft dus invloed op het succes van sancties.

Deze analyses laten zien dat het gepercipieerde corruptieniveau, de kosten voor de doelstaat en het type regime van de doelstaat geen significante invloed hebben op de effectiviteit van sancties. Wel kan er geconcludeerd worden dat de oplegging door een institutie significante invloed heeft op de effectiviteit van economische sancties.

4.3 Enkelvoudige binaire regressieanalyse

De logistische regressie kan bepalen in hoeverre de effectiviteit van economische sancties voorspeld kan worden door het corruptieniveau van een doelstaat. In het geval van een binaire regressieanalyse mag de afhankelijke variabele maar twee waarden hebben. Dit is in dit onderzoek het geval want de

afhankelijke variabele effectiviteit van economische sancties heeft twee waarden ‘succes’ en ‘geen succes’.

In onderstaande tabel wordt de onafhankelijke variabele corruptieniveau getoetst tegen de afhankelijke variabele effectiviteit van economische sancties.

Model 1

Onafhankelijke variabelen	Logistische regressiecoëfficiënten B	Standaardfouten	Wald	Sig.	Exp (B)
(Constante)	0,50	0,30	2,9	0,089	1,655
Corruptieniveau	-0,01	0,01	2,12	0,145	0,992
Chi ² -toets	2,14			0,144	
-2LL	407,34				
Cox and Snell's R ²	0,01				
Nagelkerke R ²	0,01				
N	296				

De Wald-statistic van het gepercipieerde corruptieniveau is 2,12. De uitkomst van de analyse is dat er geen significant verband bestaat tussen het corruptieniveau en de effectiviteit van sancties ($0,145 > 0,05$). De kans dat de coëfficiënt gelijk is aan nul is te groot. Het gepercipieerde corruptieniveau in de doelstaat heeft volgens deze analyse dus geen significante invloed op de effectiviteit van economische sancties.

Onder de logistische regressiecoëfficiënt B staan de geschatte effecten op de natuurlijke logaritme van de kansverhouding. Hoe groter het getal, des te groter het effect van corruptie op de effectiviteit van economische sancties. In dit geval is -0,01 een klein negatief effect. Dit wil zeggen dat naarmate een land corrupter wordt, de economische sancties in een land effectiever worden.

In de kolom van Exp (B) staat de waarde 0,992. Het effect is negatief want het ligt tussen de nul en de één. De waarde 0,992 wil zeggen dat met elk corruptiepunt extra, de effectiviteit van sancties $e^{0,992}$ kleiner wordt. Dit is maar een kleine verandering. Vanuit de praktijk geredeneerd houdt dit in dat de effectiviteit van sancties met $e^{0,008}$ toeneemt voor elk punt dat een doelstaat corrupter wordt.

De hypothese stelde dat de uitkomst van economische sancties minder effectief is als de doelstaat aan corruptie leidt. De resultaten laten zien dat er geen significant verband bestaat tussen het corruptieniveau in de doelstaat en de effectiviteit van sancties. De enkelvoudige regressieanalyse ondersteunt de

hypothese dus niet.

De Chi²-toets is een belangrijke toets om te kijken of het geschatte model goed bij de data past. De waarde van de Chi²-toets van dit model is 2,14 en de significantie is 0,144. De uitkomst is dat het model, met enkel de variabele corruptieniveau, niet beter bij de data past dan een model zonder deze variabele omdat het niet significant is ($0,144 > 0,05$). Omdat een binaire logistische geen verklaarde variantie weergeeft wordt er in dit geval gebruik gemaakt van Pseudo R²-maten. Deze zijn vergelijkbaar met de normale R². In deze analyse worden er twee Pseudo R²-maten gegeven: Cox&Snell's (0,01) en Nagelkerke (0,01). Deze waarden zijn laag.

Een bekend probleem bij een analyse is dat er sprake kan zijn van een bepaalde variabele die een groot en statistisch significant verband heeft in een bivariate analyse, maar minder significant is indien er andere covariaten aan het model worden toegevoegd. Dit gebeurt omdat men nooit weet wat het precieze data genererende proces is. Daarom wordt er een meervoudige binaire regressieanalyse uitgevoerd om te kijken hoe dit de uitkomsten van de enkelvoudige regressieanalyse tussen het corruptieniveau en de effectiviteit verandert. Er moet rekening gehouden worden met het feit dat theoretische modellen onvermijdelijk een vereenvoudiging zijn van de werkelijkheid. Dit gezegd hebbende bestaat er geen enkel model dat alle relevante variabelen kan verklaren (Morgan et al., 2013).

4.4 Meervoudige binaire regressieanalyse

In onderstaand model is de binaire regressieanalyse uitgevoerd met het gepercipieerde corruptieniveau in de doelstaat maar nu met toegevoegde covariaten. Dit is een poging om het model te versterken. De toegevoegde variabelen zijn: het type regime van de doelstaat, de kosten voor de doelstaat en of de sancties worden opgelegd door een internationale institutie.

Model 2

Onafhankelijke variabelen	Logistische regressiecoëfficiënten B	Standaardfouten	Wald	Sig.	Exp (B)
(Constance)	-0,28	0,90	0,1	0,75	0,76
Corruptieniveau	-0,01	0,01	1,67	0,20	0,99
Democratiescore	0,08	0,22	0,13	0,72	1,08
Kosten voor doelstaat	0,35	0,49	0,51	0,48	1,42
Oplegging door institutie	0,56	0,48	1,35	0,25	1,74
Chi ² -toets	5,05			0,28	
-2LL	173,40				
Cox and Snell's R ²	0,04				
Nagelkerke R ²	0,05				
N	129				

De toegevoegde onafhankelijke variabelen type regime ($0,72 > 0,05$), kosten voor de doelstaat ($0,48 > 0,05$) en of de sancties worden opgelegd door een internationale institutie ($0,25 > 0,05$) zijn allemaal niet significant. Ook het verband tussen het gepercipieerde corruptieniveau en de effectiviteit van sancties is niet significant ($0,20 > 0,05$). Corruptie in de doelstaat heeft dus ondanks de controle variabelen geen significante invloed op de effectiviteit van economische sancties. Wat opvalt in deze tabel is dat de correlatie tussen oplegging door een institutie en de effectiviteit van economische sancties niet meer significant is. Ook is het aantal gevallen meer dan gehalveerd. Dit komt omdat er van bepaalde variabelen niet alle waardes bekend zijn.

Onder de logistische regressiecoëfficiënt B staat bij corruptieniveau $-0,01$. In dit geval is er net als in model 1 een heel klein negatief effect. Een klein negatief effect zou inhouden dat naarmate een land corrupter wordt, de economische sancties in een land effectiever worden. Echter, de coëfficiënt ligt zo dicht bij de 0 dat het effect nihil is. In de kolom van Exp (B) staat de waarde $0,99$ bij corruptieniveau. Deze waarde is bijna gelijk aan $1,0$. Omdat de waarde van Exp (B) tussen de nul en één ligt, is ook dit effect nihil.

De hypothese stelde dat de uitkomst van economische sancties minder effectief is als de doelstaat aan corruptie lijdt. De resultaten laten zien dat er geen significant verband bestaat tussen de effectiviteit van sancties met de onafhankelijke variabelen corruptieniveau in de doelstaat, het type regime van de doelstaat, de kosten voor de doelstaat en of de sancties worden opgelegd door een internationale institutie. De meervoudige regressieanalyse ondersteunt de

hypothese dus niet.

De waarde van de Chi²-toets van dit model is 5,05 en de significantie is 0,28. De significantie van 0,28 is groter dan 0,05 dus het model is niet significant. Het model met de onafhankelijke variabelen corruptieniveau, democratiescore van de doelstaat, kosten voor de doelstaat en oplegging door instituties past dus niet beter bij de data dan een model zonder deze variabelen. In bovenstaande tabel zijn naast de Chi²-toets nog twee Pseudo R²-maten gegeven: Cox&Snell's (0,04) en Nagelkerke (0,05). Deze waarden zijn laag maar vergeleken met model 1 zijn ze wel vier à vijf keer zo groot.

5. Conclusie

In deze scriptie is onderzocht of corruptie één van de factoren is die de effectiviteit van economische sancties beïnvloedt. De doelstelling was om te onderzoeken of corruptie als verklarende factor voor de effectiviteit van economische sancties gezien kan worden. Want hoe meer er bekend is over de factoren die de effectiviteit van economische sancties beïnvloeden, hoe effectiever economische sancties gebruikt kunnen worden. De hoofdvraag luidde: Leidt een hoger corruptieniveau in een doelstaat tot minder effectieve economische sancties?

Uit de literatuur bleek dat er een relatie bestond tussen de mate van corruptie in een doelstaat en de effectiviteit van economische sancties. Deze relatie was op twee manieren terug te zien. Ten eerste zorgen economische sancties in een doelstaat voor meer corruptie in deze staat (Drezner, 2015; Ioan, 2015; Kamali et al., 2016; Lektzian & Souva, 2007). Deze corruptie faciliteert vervolgens achterdeuren waardoor de mogelijkheid gecreëerd wordt om sancties te ontwijken (Figuerola, 2015). Deze achterdeuren zorgen daardoor voor minder effectieve sancties. Hieruit kon afgeleid worden dat corruptie tot minder effectieve sancties leidt. De conclusie werd getrokken dat de zender nauwkeurig moet kijken naar de mate van corruptie in een doelstaat en daar een passend sanctieregime voor moeten ontwerpen (Figuerola, 2015). Hieruit volgde de hypothese die stelde dat de uitkomst van economische sancties minder effectief is als de doelstaat lijdt aan corruptie.

Om het onderzoek te versterken zijn er andere factoren meegenomen in het onderzoek. De variabelen waarvan bekend is dat ze een rol spelen in de discussie over de effectiviteit van sancties zijn besproken en op een aantal is dieper ingegaan. De variabelen waar extra aandacht aan besteed is, zijn: de kosten voor de doelstaat, de economische en politieke situatie van de doelstaat, het type regime van de doelstaat, de kosten voor de zender, of de sancties uni- of multilateraal opgelegd waren, of er een internationale institutie bij betrokken was en of er sprake was van 'Black Knights'.

Vervolgens is er in de TIES dataset, met behulp van een binaire logistische regressieanalyse, onderzocht of corruptie daadwerkelijk invloed heeft op de effectiviteit van economische sancties. Uit de enkelvoudige binaire regressie is gebleken dat corruptie geen significante invloed heeft op de effectiviteit van economische sancties. Uit de meervoudige binaire regressie met de variabelen type regime van de doelstaat, de kosten voor de doelstaat en of de sancties worden opgelegd door een internationale institutie, is ook gebleken dat deze variabelen geen significante invloed hebben op de effectiviteit van economische sancties.

De hypothese werd niet gesteund omdat de resultaten van de binaire logistische regressieanalyses niet significant waren. Het antwoord op de hoofdvraag luidt dan ook dat er geen bewijs is dat een hoger corruptieniveau in een doelstaat tot minder effectieve economische sancties leidt.

Literatuurlijst

Andreas, P. (2005). Criminalizing Consequences of Sanctions: Embargo Busting and Its Legacy. *International Studies Quarterly*, 49, 335-360.

Bapat, N. A. (2009). Multilateral Versus Unilateral Sanctions Reconsidered: A Test Using New Data. *International Studies Quarterly*, 54(3), 1075-1094.

Brooks, R. A. (2002). Sanctions and Regime Type: What Works, and When? *Security Studies*, 11(4), 1-50.

Dashti-Gibson, J., Davis, P., & Radcliff, B. (1997). On the Determinants of the Success of Economic Sanctions: An Empirical Analysis. *American Journal of Political Science*, 41(2), 608-618.

Doxey, M. P. (1980). *Economic Sanctions and International Enforcement*. London: Oxford University Press.

Drezner, D. W. (2014). *Some Nuanced Responses on Economic Sanctions*.

Geraadpleegd op 28 april 2016 van <http://www.cato-unbound.org/2014/11/14/daniel-w-drezner/some-nuanced-responses-economic-sanctions>

Drezner, D. W. (2015). Targeted Sanctions in a World of Global Finance. *International Interactions*, 41, 755-764.

Drury, A. C. (1998). Revisiting Economic Sanctions Reconsidered. *Journal of Peace Research*, 35(4), 497-509.

Early, B. R. (2011). Unmasking the Black Knights: Sanctions Busters and Their Effects on the Success of Economic Sanctions. *Foreign Policy Analysis*, 7(4), 381-402.

Early, B. R. (2015). *Busted Sanctions: Explaining why economic sanctions fail*. Stanford: Stanford University Press.

Eaton, J., & Engers, M. (1992). Sanctions. *Journal of Political Economy*, 100(5), 899-928.

Figuerola, P. (2015). *Economic Sanctions' Effectiveness in a World with Interdependent Networks and Powerful MNCs: The Role of Governance in the Target State* (Bachelorthese). Pennsylvania: University of Pennsylvania.

Goel, R. K., & Nelson, M. A. (2005). Economic Freedom versus Political Freedom: Cross-Country Influences on Corruption. *Australian Economic Papers*, 44(2), 121-133.

Gurr, R. T., & Jaeger, K. (1995). Tracking Democracy's Third Wave with the Polity III Data. *Journal of Peace Research*, 32(4), 469-482.

Hufbauer, G.C. (2014). *Sanctions Sometimes Succeed: But No All-Purpose Cure*. Geraadpleegd op 28 april 2016 van <http://www.cato-unbound.org/2014/11/07/gary-clyde-hufbauer/sanctions-sometimes-succeed-no-all-purpose-cure>

Hufbauer, G. C., Schott, J.J., Elliott, K. A., & Oegg, B. (2007). *Economic Sanctions Reconsidered, 3rd Edition*. Washington, DC: Peterson Institute for International Economics.

Ioan, R., Sabau, M., Sendroui, C., & Pete, S. (2015). Coercive Economic Diplomacy – Corruption Trigger or Deterrent. *Academy of Economic Studies*, 49(1).

Kamali, T., Mashayekh, M., & Jandaghi, G. (2016). The Impact of Economic Sanctions on Corruption in Target Countries: A Cross Country Study. *World Scientific News*, 45(2), 276-291.

Lektzian, D., & Souva, M. (2007). An Institutional Theory of Sanctions Onset and Success. *Journal of Conflict Resolution*, 51(6), 848-871.

Morgan, T. C., & Bapat, N. A. (2009). Multilateral Versus Unilateral Sanctions Reconsidered: A Test Using New Data. *International Studies Quarterly*, 53, 1075–1094.

Morgan, T. C., Bapat, N. A., & Kobayashi, Y. (2013). Threat and Imposition of Sanctions (TIES) Data 4.0 Users' Manual Case Level Data.

Morgan, T. C., Bapat, N. A., & Kobayashi, Y. (2014). The Threat and Imposition of Sanctions: Updating the TIES dataset. *Conflict Management and Peace Science*, 31(5): 541-558.

Pape, R. A. (1997). Why Economic Sanctions Do Not Work. *International Security*, 22(2), 90-136.

Pape, R. A. (1998). Why Sanctions Still Do Not work. *International Security*, 23(1), 66-77.

Sieben, I., & Linssen, L. (2009). *Logistische regressie analyse: een handleiding*. Geraadpleegd op 1 mei 2016, van <http://www.ru.nl/socialewetenschappen/rtog/>

Transparency International. (2014). *The European Union Integrity System*. Brussel: Transparency International EU Office.

Transparency International. (2016). *Corruptie*. Geraadpleegd op 29 mei 2016 van <http://www.transparency.nl/corruptie/>

Transparency International. (2016). *Corruption Perceptions Index 2015*. Geraadpleegd op 18 april 2016 van <http://www.transparency.org/cpi2015>

Treisman, D. (2000). The causes of corruption: a cross-national study. *Public Economics*, 76, 399-457.